

ECFA (European Committee for Future Accelerators) Sekretaryasının Kurumumuza ülkemizin ECFA üyesi olması için iletilen davet üzerine Kurumumuz üst düzey yöneticileri tarafından Halina Abramowicz ile irtibata geçilmiş ve kendisi pek çok ülkede Yüksek Enerji Fiziği (YEF) alanında bir komite bulunduğunu ve ECFA'daki ülke temsilcilerinin bu komite tarafından belirlendiği bilgisini vermiştir. Bu örnekten hareketle, ülkemizde de bir YEF komitesi oluşturulması konusu ele alınarak teşkil edilen Komitenin görevleri ve finansal olarak desteklenmesi amacıyla TAEK tarafından bir mevzuat çıkarılması. Komitenin görevleri arasında YEF konularında ihtiyaç duyulduğu takdirde TAEK'e danışmanlık sağlanması ve bu komite tarafından belirlenen adaylar arasından TAEK tarafından seçileceklerin ülke temsilcilerimiz olarak bildirilmesi; bildirilen temsilcilerin ECFA toplantılarına katılımı için finansal destek sağlanmasının da mevzuata dahil edilmesi:

Bu komitenin oluşumu ve işleyişi ve dolayısıyla ECFA'dan başlayarak dünyadaki belirli platformlarda yer alınması ve gelişmeleri etkin olarak izlenmesi büyük önem taşıyor. Komite konusundaki görüş ve önerilerim:

- A. Komitede, CERN'de katılım sağlanan 8 projenin ve CERN'den sağlanacak bilgi ve teknoloji transferinin etkinliği açısından ise Türkiye'deki belli başlı projelerin (THM, TAEK Projeleri vb.) temsili dikkate alınmalıdır.
- B. Komiteye hem sorumluluk hem de yetki verilmeli ve yarı-tüzel bir kişilik kazandırılmalıdır. Komitede, en az 8 proje temsilcisi (yürütücü veya üye), sanayiden temsilciler, TOBB CERN ILO temsilcisi, TAEK temsilcisi de (ve mümkünse Enerji Bakanlığı, Bilim Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TUBİTAK, YÖK temsilcileri) yer almalıdır.
- C. Komitenin üyeleri üç yıllığına görev yapmalı ve süresi dolan üye tekrar seçilebilmelidir. Komitede CERN ile iş yapmış deneyimli firmalardan yönetici düzeyinde iki-üç üye bulunmalıdır. Bu konuda (önerilecek firmalar vb.) TOBB ile yaptığımız CERN tanıtım etkinliklerinden dolayı birikimimiz mevcut. Komite yılda en az iki kez toplanmalı. İlkbahar ve Sonbahar toplantıları gibi kolay yerleşecek ve hatırlanacak bir seri oluşturulabilir. Komite kararları oy çokluğu ile alınmalıdır, kararlar tutanak altına alınmalı ve TAEK Web sayfasında yayınlanmalıdır.
- D. ECFA'da görev yapacak ülke temsilcilerinin (sanırım sadece plenary ECFA'da temsil olacak, restricted ECFA'da da olacak mı bilemiyorum) bir tanesi YEF alanının (teorik ve deneysel) CERN ve dünyadaki gelişimini bilen (büyük resmi gören ve Türkiye adına gelişmeler katkı verebilecek), bir tanesinin de özellikle Hızlandırıcılar alanında deneyimli bir üye olmasına dikkat edilmelidir. Bu üyeler de ECFA kuralları gereği periyodik olarak yenileneceklerdir.
- E. Komite, YEF ve Hızlandırıcılar alanında tüm dünyayı ve Türkiye'yi masaya yatırıp bir "Durum Tespiti ve Yol Haritası" (Ulusal Strateji Raporu (2017-2030)) hazırlamalı (2017 yılı başına kadar) ve bu çalışmaların Updated European Strategy Report (2013) ve ECFA stratejileri ile (ICFA ve ACFA stratejileri de dikkate alınarak) uyumu gözetilmelidir.

- F. Komite, İlgili alanlarda tüm Ulusal Projeler için doğal danışmanlık vermelidir ve Ulusal destek sağlayıcıların desteklediği projeler (Bakanlıklar, Üniversiteler, TÜBİTAK ve TAEK) konusunda bir izleme veri tabanı (web portal) kurulmalıdır. Güncel tutulan bir Ulusal Veri Tabanına (sanayideki gelişmeler dahil) ihtiyaç bulunmaktadır. Bu veri tabanı TAEK web sayfası altında Komite alt menüsü içinde (veya CERN Ofisi kısmında) oluşturulabilir.
- G. Komite, Türkiye'nin gözlemci veya asosye veya tam üye olacağı (aidat ödeyerek veya mankind katkı vererek) tüm uluslararası proje ve merkezlere (ESS, Euro XFEL vb.) üyeliği konusunda ilgili makamlar için rapor hazırlamalı, süreci koordine edici ve izleyici bir rol üstlenmelidir.
- H. Komite, CERN ile ilişkileri (CERN'deki varlığı, CERN programlarından yararlanmayı, CERN'de yürütülen projeleri, CERN'e ödene aidatı ve bunun doğrudan ve dolaylı geri dönüş sürecini vb.) yakından izleyip önerileri ile birlikte İlkbahar ve Sonbahar Komite toplantıları ardından geliştirilen tavsiye kararları ve öneriler ile birlikte TAEK Başkanlığına rapor etmelidir.
- İ. Komite, ilgili alanlarda Enstitüler, Araştırma Merkezleri ve Laboratuvarları, Lisansüstü Eğitim programları vb. oluşturulmasını planlamalı ve planlarını TAEK Başkanlığı aracılığı ile ilgili makamlar ve bilim çevreleri ile yılda en az bir kez paylaşmalıdır. Örneğin, gündeme taşınacak bir öneri, bir üniversite veya kurum tarafından benimsenebilir ve hayata geçirilebilir.
- J. Komitenin ulusal ve uluslararası merkezler, projeler, uzmanlar ve karar vericiler ile yapacağı kısa süreli workshop, konferans, davetli seminer, teknik gezi vb. etkinliklerin düzenlenmesi amacıyla bir "Komite Projesi" oluşturulmalı, yıllık ödenek ayrılarak planlanan etkinlikler yapılmalı, destekler sağlanmalıdır. Bu proje (yürütücüsü Komite Başkanı, üyeleri komite üyeleri olacak şekilde) sayesinde örneğin, yurtdışından uzmanların davet edilmesi, önemli bir konuda küçük ölçekli bir workshop düzenlenmesi, kritik öneme sahip bazı çalıştay, konferans vb. etkinliklerin komite adına izlenmesi ve sonuçların raporlandırılması mümkün olabilmelidir.
- K. Komite Başkanı, Başkan Yardımcısı ve Komite Sekreterinden oluşacak üçlü Komite Yürütme Kurulu komitenin işleyişinden (toplantı gündemi oluşturma, komite projesini yürütme, ilgili makamlar nezdinde temsil vb.) sorumlu olmalıdır. Komite Sekreteri Komite toplantılarının sekretaryasından ve raportörlüğünden sorumlu olmalıdır.
- L. Komite, Türkiye'nin CERN'e tam üyelik süreci ve ev ödevleri konusunda bir çalışmayı sürekli hale getirip, olgunlaştırıp sonuç alacak şekilde koordine etmelidir.
- M. Komite, Türk Hızlandırıcı Merkezi vb. önemli görülen ulusal proje ve yatırımlar konusunda doğal bir Bilimsel Danışma ve İzleme Komitesi konumunda olmalıdır. Komite, gerekli gördüğü hallerde geliştireceği bilimsel analiz ve önerileri ilgili kurum ve kuruluşlara sunmalıdır.